

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
LJUBLJANA

ODDELEK ZA KMETIJSKO SVETOVANJE

Izpostava Zagorje ob Savi

Cesta 9. avgusta 78/a

1410 Zagorje ob Savi

Samooskrba v občini Trbovlje

1. Pregled trenutnega stanja

Po podatkih popisa Statističnega urada RS iz leta 2010 na območju občine Trbovlje deluje 189 kmetijskih gospodarstev, ki obdelujejo 988 ha kmetijskih zemljišč. To bi pomenilo v povprečju 5,22 ha kmetijskih zemljišč na kmetijo.

Vsa kmetijska zemljišča v občini Trbovlje so zaradi naravnih danosti (podnebje, geološke in morfološke talne razmere), razvrščena med območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko pridelavo. Neugodne razmere za kmetijske dejavnosti pomenijo manjšo proizvodno sposobnost kmetij, ožji izbor kultur, s tem pa usmerjanje proizvodnje v določene proizvode in žal pogosto tudi dražjo proizvodnjo.

Posledica navedenega je, da med kmetijskimi zemljišči prevladujejo travniki in pašniki, ki obsegajo 949 ha, oz. 96% vseh kmetijskih zemljišč v Trbovljah. Travniki in pašniki pomenijo krmo za rejno živino, v letu 2010 so kmetije redile 773 GVŽ. To predstavlja 4 GVŽ na kmetijo. Povprečna obtežba 0,78 GVŽ/ha predstavlja majhno obtežbo, ki pa je posledica naravnih danosti in raznolikosti usmeritev kmetij. Med rejnimi živalmi je prevladovalo govedo, redili so 884 glav živali na 131 kmetijah. Po obsegu števila rejnih živali sledi drobnica, ki jo redi 25 kmetij, skupni stalež pa predstavlja 505 plemenskih živali. Nekaj je še ohranjenih baterijskih in talnih rej perutnine, reja prašičev, konjev in kuncev pa je v manjšem obsegu.

Njive so v letu 2010 predstavljale le 25 ha, kar pomeni 2,5% vseh kmetijskih zemljišč, oz. bi to pomenilo 0,13 ha na posamezno kmetijo. Na njivah je bilo leta 2010 posejanih le 4 ha žit, 4 ha krompirja, 11 ha je bilo namenjenih krmnim rastlinam, preostalo pa so predstavljale vrtnine in dišavnice za samooskrbo kmetij.

Podatek o povprečni velikosti, oz. majhnosti kmetije pomeni tudi omejitev za možnosti nadaljnjega razvoja kmetije.

2. Možnosti razvoja kmetij s pomočjo sredstev iz različnih virov (država, evropski kmetijski sklad)

2.1. Neposredna in izravnalna plačila

Kmetija lahko na osnovi ukrepov iz 2. osi Programa razvoja podeželja 2007- 2013 ob izpolnjevanju pogojev in predpisov navzkrižne skladnosti prejme neposredna in izravnalna plačila, ki pa glede na višino sredstev predstavljajo le osnovno povrnitev stroškov obdelave površin.

2.2. Sredstva za razvoj kmetij

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje v programskem obdobju let 2007- 2013 objavlja javne razpise za posodabljanje kmetijskih gospodarstev, dodajanje vrednosti kmetijskim proizvodom, diverzifikacijo v nekmetske dejavnosti, itd. (ukrepi so navedeni v uredbi)

Na razpise lahko kandidirajo kmetije, ki izpolnjujejo pogoje posameznih razpisov. Do podpor so v večini razpisov upravičene le dejavne kmetije, ki že ob oddaji vloge na javni razpis dosegajo primeren bruto prihodek iz kmetijskih, gozdarskih in dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Izjema so le nove kmetije, ki so začele s kmetijsko dejavnostjo pred manj kot letom dni (šteje vpis v register kmetijskih gospodarstev), ki morajo takšen dohodek doseči najkasneje do dokončanja naložbe. Za leto 2013 to pomeni, da mora kmetija iz kmetijskih dejavnosti dokazati dohodek v zaključenem letu 2012 v višini 9.156,72 EUR. V primeru kandidature na javni razpis za investicije v rastlinsko pridelavo vstopni pogoj predstavlja še obstoječa kmetijska proizvodnja. Tako je bilo potrebno že ob prijavi na javni razpis za naložbe na področju vrtnarstva izpolnjevati pogoj pridelovanja vrtnin na vsaj 1 ha njiv v letu pred prijavo na javni razpis. Večina razpisov je zaprtega značaja, kar pomeni, da prejete prijave na javni razpis razpisovalec točkuje. Prednosti pri pridobitvi sredstev pa imajo kmetijska gospodarstva, ki dosežejo več točk. Med kriteriji točkovanja so med drugimi tudi velikost obstoječe kmetije ter višina doseženih prihodkov kmetije. Iz statističnih podatkov v prvi točki pa je razvidno, da so kmetije v Trbovljah majhne, posledično pa tudi manj proizvodne v primerjavi s kmetijami v kmetijsko razvitejših regijah.

2.3 Možnosti pridobitve sredstev za kmetije v Trbovljah- sofinanciranje s strani lokalne skupnosti

Glede na podatke o velikosti in proizvodnji kmetij in navedene možnosti pridobitve sredstev za sofinanciranje razvoja kmetij, je razvidno, da imajo trboveljske kmetije zaradi naravnih danosti, pa tudi zaradi razdrobljenosti zemljišč, majhne možnosti pridobitve navedenih investicijskih sredstev. Le takšne investicije pa bi omogočile večjo samooskrbnost prebivalstva na nivoju občine Trbovlje. Glede na to, da večina kmetijskih gospodarstev ne razpolaga zadostnimi sredstvi za investicijo, se kot edina možnost kaže sofinanciranje investicij s strani lokalne skupnosti.

2.4. Možnosti pridobivanja sredstev za projekte skupin- LAS

Glejte predstavitev Karmen Skalič Holešek.

3. Možnosti za samooskrbnost Trbovelj

Lokalna samooskrba je običajno pojmovana kot oskrba od pridelka do končnega produkta na nivoju Slovenije. Če pa razmišljamo o samooskrbnosti Trbovelj:

Glede na koncentriranost prebivalstva v mestnem jedru lahko samooskrbo pojmuje tudi z vidika pridelave hrane na trboveljskih kmetijah za mestno prebivalstvo. Seveda je težko razmišljati o samooskrbnosti za vsemi živili in skozi vse leto. Kmetije ob ureditvi zemljišč, infrastrukture in izvedbi investicije v objekte in znanje lahko ponujajo prebivalcem:

- lokalno pridelano meso in mesne izdelke
- lokalno pridelano mleko, mlečne izdelke, jajca
- v času sezone lokalno pridelano zelenjavo, sadje
- v omejenem obsegu pa tudi žito, žitne in pekavske izdelke

Za to pa bi bila potrebna:

- v primeru rastlinske pridelave: ureditev zemljišč, po potrebi ureditev namakanja, postavitve učinkovitih zaščitnih ograj pred divjadjo, ureditev protitočne zaščite (mreže), ureditev nasadov sadnega drevja, primernih za obdelavo in zaščito, postavitve rastlinjakov, tunelov za pridelavo zelenjave, jagod; ureditev prostorov za pripravo sadja in zelenjave za trg in skladiščenje. Investicije so povezane tudi s pridobitvijo upravnih dovoljenj za izkoriščanje vodnih virov, dovoljenji za posege v prostor, oz. gradnje.
  - v primeru reje živali in ponudbe produktov živali: ureditev odobrenega obrata za storitveni zakol rejnih živali (razmislek o možnosti regionalne povezave), obratov za predelavo mesa, ureditev infrastrukture na kmetijah in prostorov za razsek in prodajo svežega mesa, ureditev prostorov za predelavo mleka v mlečne izdelke.
  - ureditev trgovin za prodajo kmetijskih pridelkov
  - ureditev pedagoških in turističnih kmetij, ki bi šolarje in meščane izobraževale s področja pridelave hrane (dnevni tečaji, tabori,...)
  - terapevtske kmetije in različne oblike socialnega podjetništva.
- V nekaterih primerih bi bilo smiselno vsaj v prehodnem obdobju razmišljati o regionalni povezavi.

4. Zaključki

Posamezniki in kmetijska gospodarstva, ki bi v teh dejavnostih sodelovala, bi torej potrebovali:

1. znanje o pridelavi in predelavi, prodaji (takšna izobraževanja za območje Zasavja že izvaja KGZS- Zavod Ljubljana, enota Zagorje- Trbovlje- Hrastnik in drugi izvajalci)
2. finančna sredstva za pridobitev upravnih dovoljenj in izvedbo investicij (vir: vsaj v začetni fazi predvsem lokalna skupnost)
3. združevanje proizvajalcev- promocija in trženje, možnost kandidature na sredstva LAS, ipd. (primer dobre prakse je Združenje ekoloških kmetov zdravo življenje)
4. osveščeno lokalno prebivalstvo, ki je za lokalno pridelano hrano pripravljeno plačati pošteno ceno

Pripravili: Janja Žagar in
Karmen Skalič Holešek

Vodja odd. za kmetijsko svetovanje:
Tomaž Močnik